

RUMSTSE EN TERHAAGSE VONNISSEN IN HET VREDEGERECHT VAN BOOM ANNO 1900

Wat volgt zijn geen leuke verhaaltjes. Nee, het zijn gebeurtenissen die u laten kennismaken met overtredingen tegen de wet en met de mensen die ze begingen. Aan de hand van zaken uit het vredegerrecht krijgen we een beeld van de kleine criminaliteit die zich afspeelde te Rumst en te Terhagen aan de vooravond van de 20ste eeuw. De vastgestelde vergrijpen passeren na elkaar de revue, gevolgd door eventuele strafmaatregelen.

In 2001 werden de strafzaken uit het archief van het vredegerrecht van Boom voor de periode 1882 tot 1970 overgebracht naar het Rijksarchief te Beveren (RABW). Aldaar kunnen de vonnissen ingekeken worden die meer dan 100 jaar oud zijn. Vonnissen die jonger zijn dan 100 jaar mogen enkel met toelating geraadpleegd worden. De collectie draagt de naam "archief van het vredegerrecht te Boom, overdracht 2001" (VG Boom 2001) en bestaat uit 119 delen¹. Daarvan nam ik volume 19 door, dat de strafzaken van 1900 bevat². In het boek zitten 353 akten of "minuten" van vonnissen die werden uitgesproken door de politierechtbank. Ik lichtte de zaken met betrekking tot de gemeenten Rumst en Terhagen eruit en vatte ze samen.

De samenvattingen zijn voorafgegaan door een regel die melding maakt van het vonnisnummer en de datum (zo betekent "2. 10/1/1900": vonnis 2 van 10 januari 1900).

Samenvattingen van de vonnissen

2. 10/1/1900

Petrus Frans Van Zegbroek, 35 jaar, *Boom 3/2/1864, visverkoper, wonende te Reet, thans te Terhagen, Eikerveld, is ervan beticht te Terhagen op 21/11/1899:

- a) vrijwillig slagen en wonden te hebben toegebracht aan Joanna Vanzoel;
- b) vrijwillig een stedelijke afsluiting te hebben verbrijzeld in het huis bewoond door het echtpaar De Wit - Vanzoel;
- c) zich in staat van openbare dronkenschap te hebben bevonden, wanorde verzoekend.

Het eerste feit is niet afdoende bewezen en de betichte wordt ervan vrijgesproken. Hij wordt veroordeeld tot het betalen van een boete van 20 fr. voor het tweede feit en 3 fr. voor de dronkenschap.

10. 23/1/1900

Jan Spilaes, 60 jaar, *Boom 30/12/1839, werkman, wonende te Rumst, zonder vast verblijf, is ervan beticht te Rumst op 22/1/1900 zich in staat van landloperij en zonder middelen van bestaan te hebben bevonden. Hij is nochtans bekwaam om te werken.

Hij wordt ter beschikking gesteld om gedurende 2 jaar opgesloten te worden in een bedelaarsgesticht.

¹ RABW, toegang R 407.

² RABW, VG Boom 2001, volume 19, vonnissen van 1900.

20. 14/2/1900

Jan Leopold Constant Vervliet, 36 jaar, *Rumst 25/10/1863, wagenmaker en herbergier, wonende te Terhagen, wordt ervan beticht te Terhagen in de nacht van 17 op 18/12/1899:

- a) vrijwillig slagen en verwondingen te hebben toegebracht aan zijn vrouw Maria Theresia Florentina Possemiers of tenminste lichte gewelddaden te hebben gepleegd op haar;
- b) beledigingen aan dezelfde te hebben gericht;
- c) nachtruoer te hebben gemaakt van aard de rust van de inwoners te storen.

Voorgedragen door meester Le Bon, advocaat. De feiten zijn niet genoegzaam bewezen en Vervliet wordt vrijgesproken.

29. 14/2/1900

Petrus Jozef Smeulders, 40 jaar, *Boom 12/2/1860, steenbakkerswerkman, wonende te Rumst, wordt ervan beticht te Rumst op 24/1/1900 of op voorgaande dagen beledigingen te hebben gericht aan Frans Dijk. De beschuldigde wordt niet geacht gehandeld te hebben met het inzicht te beledigen en wordt vrijgesproken.

33. 21/2/1900

Jan Franciscus Goossens, 48 jaar, *Geel 9/2/1852, voerman, wonende te Borgerhout, wordt ervan beticht te Rumst op 30/12/1899 bij het sluiten der barelen een wagen bespannen met 2 paarden, hebbende 4 wielen met banden van 9 cm breed, geladen met 2300 kg brood, te hebben vervoerd. Artikel 7 van het KB van 8/9/1834 zegt: "dagvaarding moet betekend worden binnen de maand na de overtreding". Deze zaak is dus verjaard.

34. 21/2/1900

Jan Jozef Edward Jaspers, 29 jaar, *Borgerhout 18/4/1870, voerman, wonende te Borgerhout, wordt ervan beticht te Rumst op 30/12/1899 bij het sluiten der barelen een wagen bespannen met 1 paard, hebbende wielen met banden van 8 cm breed, geladen met 900 kg brood, te hebben vervoerd. Artikel 7 van het KB van 8/9/1834 zegt: "dagvaarding moet betekend worden binnen de maand na de overtreding". Deze zaak is dus verjaard.

40. 28/2/1900

Karolus Bartholomeus Scholiers, 32 jaar, *Rumst 28/2/1868, schippersgast, wonende te Willebroek, wordt ervan beticht te Boom in de nacht van 4 op 5/2/1900:

- 1) nachtgerucht te hebben gemaakt van aard de rust der bewoners te storen;
- 2) in staat van openbare dronkenschap te zijn bevonden welk gevaar voor zichzelf en voor anderen oplevert en wanorde verwekt.

Voor feit 1 moet hij 10 fr. betalen, 3 fr. voor zaak 2.

41. 28/2/1900

Petrus Frans Dirckx, 25 jaar, *Rumst 7/12/1874, steenbakkersgast, wonende te Rumst in de Hollebeek, wordt ervan beticht te Rumst in de nacht van 12 op 13 februari 1900:

- a) in staat van openbare dronkenschap te zijn bevonden, wanorde veroorzakend;
- b) nachtruoer te hebben gemaakt van aard de rust der inwoners te storen.

Voor feit a moet hij 5 fr. betalen, 10 fr. voor zaak b.

42. 28/2/1900

- Carolus Van Migro, 42 jaar, *Boom 21/12/1857, herbergier, wonende te Terhagen (wijk B 120);
- Andreas Maria Verrept, 25 jaar, *Dampremy 18/8/1874, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk B 127);
- Frans Vermant, 22 jaar, *Rumst 5/12/1877, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk B 136);
- Frans Clijmans, 25 jaar, *Boom 14/8/1874, wonende te Terhagen (wijk A 118).

De eerste wordt ervan beticht te Terhagen in de nacht van 11 op 12/2/1900 zijn herberg te hebben opengehouden na het sluitingsuur en er personen te hebben laten verblijven; de anderen worden beticht van na het sluitingsuur in een herberg verbleven te hebben. Elk moet een boete van 5,25 fr. betalen.

51. 28/3/1900

Frans Lodewijk De Bruyn, 19 jaar, *Boom 12/7/1880, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk A 2), wordt ervan beticht te Terhagen op 12/2/1900:

- a) een lantaren te hebben beschadigd tot het openbaar nut of tot de openbare versiering bestemd en door de bevoegde overheid of met haar machtiging opgericht;
- b) in staat van openbare dronkenschap te zijn bevonden, wanorde, ergernis of gevaar opleverend.

Voor feit a moet hij 10 fr. betalen; voor feit b wordt hij vrijgesproken daar dit niet bewezen is.

63. 11/4/1900

Pieter Jan Laureys, 44 jaar, *Boom 1/8/1855, steenbakkersgast, wonende te Duffel, is ervan beticht te Terhagen op 22/2/1900 vrijwillig slagen en verwondingen te hebben toegebracht aan zijn vrouw Pelagia Swaens. De feiten zijn niet genoegzaam bewezen en de betichte wordt vrijgesproken.

65. 11/4/1900

- Frans Suetens, 50 jaar, *Lier 23/3/1850, er wonende, leurder;
 - Frans Pier Mens, 18 jaar, *Lier 24/5/1882, er wonende, leurder;
- worden ervan beticht te Rumst op 21/3/1900 op een hondencar te hebben plaatsgenomen binnen de "saamgeschaarde" huizen alsook in de straat in volle draf te hebben gereden; de tweede heeft daarenboven mishandelingen gepleegd op zijn honden.
- Alles betreffende de tweede betichte is genoegzaam bewezen; ten aanzien van de eerste niet. Suetens wordt vrijgesproken; Mens moet voor elk van de 2 feiten 5,50 fr. betalen, maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

66. 11/4/1900

- Jan Karel Delbaen, 28 jaar, *Rumst 15/11/1871, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk A 96/6);
 - Frans Clijmans, 25 jaar, *Boom 14/8/1874, wonende te Terhagen (wijk A 119);
- worden ervan beticht te Terhagen in de nacht van 1 op 2/4/1900:
- a) in staat van openbare dronkenschap te zijn bevonden, gevaar voor zichzelf en voor anderen opleverend;
 - b) "nachtlawijd" te hebben gemaakt, van aard de rust van de inwoners te storen.
- Elk krijgt een boete van 3 fr. voor dronkenschap en 10 fr. voor "nachtlawijd".

67. 11/4/1900

Hendrik Kockelberg, 26 jaar, *Rumst 9/10/1873, er wonende, wordt ervan beticht te Rumst op 26/3/1900 lichte gewelddaden te hebben gepleegd op Damasius Van Kerckhoven. Een verzachtende omstandigheid is zijn vorig goed gedrag. Boete: 5 fr., maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

73. 11/4/1900

- Karel Van Migro, 42 jaar, *Boom 21/12/1857, herbergier, wonende te Terhagen (wijk B 120);
- Jan Karel Delbaen, 28 jaar, *Rumst 15/11/1871, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk A 96/6);
- Frans Clijmans, 25 jaar, *Boom 14/8/1874, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk A 119).

De eerste wordt ervan beticht zijn herberg te hebben opengehouden na het sluitingsuur; de 2 anderen van in de herberg te hebben verbleven na sluitingsuur. De 3de wordt er daarenboven van beschuldigd zich in staat van openbare dronkenschap te hebben bevonden, wanorde veroorzakend en nachtgerucht te hebben gemaakt van aard de rust van de inwoners te verstoren. Van Migro krijgt 10 fr. boete, Delbaen 5 fr. en Clijmans 10 fr. om in de herberg te zijn verbleven, 3 fr. voor dronkenschap en 10 fr. voor nachtlawaai.

74. 11/4/1900

- Jacob Frans Hellemans, 41 jaar, *Boom 6/11/1858, herbergier, wonende wijk A 87;
- Alfons Jan Elsen, 17 jaar, *Terhagen 18/11/1882, steenbakkersgast, wonende nr. 99/15;
- Jan Lodewijk Goossens, 18 jaar, *Boom 18/8/1881, steenbakkersgast, wonende wijk A 88c (#);
- Jozef Goossens, 20 jaar, *Boom 10/6/1879, steenbakkersgast, wonende wijk A 88c (#);
- Frans August Goossens, 16 jaar, *Boom 12/1/1884, steenbakkersgast, wonende wijk A 88c (#);
- Eduard Haegemans, 18 jaar, *Boom 20/3/1882, steenbakkersgast, wonende wijk A 88/5 (#);
- Petrus De Laet, 18 jaar, *Boom 12/1/1882, steenbakkersgast, wonende wijk B 152/7 (#);
- Leopold De Pré, 18 jaar, *Boom 14/3/1882, steenbakkersgast, wonende wijk A 131a (#);
- Carolus Bartholomeus Steenhuize, 21 jaar, *Terhagen 13/6/1878, steenbakkersgast, wonende wijk B 85;
- Petrus Jozef Wauters, 17 jaar, *Rumst 3/1/1883, steenbakkersgast, wonende wijk B 183 (#);

allen wonende te Terhagen, worden ervan beticht te Terhagen op 18/3/1900:

- de eerste zijn herberg te hebben opengehouden na sluitingsuur;
- de anderen er te zijn verbleven na sluitingsuur.

Hellemans krijgt 5 fr. boete, de anderen elk 6,25 fr. Voor de veroordeelden met een # wordt geen strafuitvoering geëist indien ze geen nieuw misdrijf begaan binnen de 8 maand.

75. 11/4/1900

- Petrus Jan Frans Verlinden, 28 jaar, *Rumst 9/2/1872, herbergier, wonende wijk B 33;
- Jan Lodewijk Van Robbroeck, 25 jaar, *Rumst 11/3/1875, steenbakkersgast, wonende wijk B 172;
- Frans Alfons Van Reeth, 17 jaar, *Boom 10/8/1882, wonende wijk B 55 (#);
- Petrus Jan Beeckmans, 33 jaar, *Rumst 5/11/1866, wonende wijk B 172;
- Jozef Frans Beeckmans, 22 jaar, *Terhagen 23/3/1878, wonende wijk B 172 (#);
- Ludovicus Van der Auwera, 26 jaar, *Rumst 26/4/1874, wonende wijk B 29;
- Jozef Verheyden, 26 jaar, *Rumst 19/3/1874, wonende wijk B 163;
- Pier Frans Saeyvoet, 19 jaar, *Boom 25/4/1881, wonende wijk B 58 (#);
- Jan Corneel Frans Van Robbroeck, 26 jaar, *Rumst 7/1/1874, wonende wijk B 60;
- Urbanus Coeck, 32 jaar, *Sint-Amands 23/11/1867, wonende wijk B 167;

allen wonende te Terhagen, behalve de eerste allen steenbakkersgasten, worden ervan beticht te Terhagen op 18/3/1900:

- de eerste zijn herberg te hebben opengehouden na sluitingsuur;
- de anderen er te hebben verbleven na sluitingsuur.

Van Robbroeck en Pier Jan Beeckmans worden veroordeeld bij verstek. Verlinden krijgt 5 fr. boete, de anderen elk 3 fr. Voor degenen met een # wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelden geen nieuw misdrijf begaan binnen de 8 maand.

78. 16/4/1900

Anselmus Moens, 31 jaar, *Lebbeke 10/3/1869, steenbakkersgast, wonende te Terhagen zonder vaste woonplaats wordt ervan beticht te Terhagen op 15/4/1900 zich in staat van landloperij en zonder middelen van bestaan bevonden te hebben. Hij is in staat van te werken en leeft uit luiaardij en dronkenschap in staat van landloperij. Hij wordt ter beschikking gesteld om gedurende 2 jaar opgesloten te worden in een bedelaarsgesticht.

79. 25/4/1900

Het openbaar ministerie met Emmanuel De Waerhert, 20 jaar, kleermaker, wonende te Boom, als burgerlijke partij, bijgestaan door meester Temmerman, advocaat, tegen:

- Dionysius Van Hoorenbeeck, 42 jaar, *Buggenhout 29/11/1857, steenbakkersgast;
- Petrus Jan Dirckx, 30 jaar, *Rumst 28/12/1869, herbergier;
- Jozef Petrus Dirckx, 33 jaar, *Rumst 28/4/1867, steenbakkersgast;
- Jan Edmond Claes, 26 jaar, *Boom 5/12/1873, steenbakkersgast;
- Karel Edward Vernimmen, 38 jaar, *Boom 7/1/1862, steenbakkersgast;

allen wonende te Terhagen, worden ervan beticht te Terhagen in de nacht van 31/12/1899 op 1/1/1900 vrijwillig Emmanuel De Waerhert slagen en verwondingen toegebracht te hebben door dewelke een ziekte of onbekwaamheid tot persoonlijk werk veroorzaakt is geweest. Elk is veroordeeld tot 10 fr. boete en samen tot het betalen van een schadevergoeding aan de burgerlijke partij van 150 fr.

81. 25/4/1900

Leon Comeel Abts, 21 jaar, *Terhagen 4/10/1878, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk B 58), is ervan beticht te Terhagen op 2/4/1900 vrijwillig iemands roerend goed te hebben beschadigd of vernield. Boete 10 fr.

82. 25/4/1900

Jozefus Janssens, 29 jaar, *Rumst 23/2/1871, wonende te Rumst op de Vosberg, wordt ervan beticht te Rumst op 9/4/1900 beledigingen te hebben gericht aan Cornelis Verhoeven en Maria Baetens. De "weinig ernstigheid" van de feiten gelden als verzachtende omstandigheid. Voor elk van de 2 feiten moet Janssens 3 fr. betalen.

83. 25/4/1900

- Dorothea Philotea Saerens (x Petrus Jos Van der Donck), 24 jaar, *3/4/1876, huishoudster;
- Coleta Maria Poelemans, 16 jaar, *13/12/1883, arbeidster;
- Clotildis Catharina Fasoel, 19 jaar, *27/2/1881, arbeidster;

allen geboren en wonende te Rumst, worden ervan beticht te Rumst op 9/3/1900:

de eerste 2 aan de 3de en omgekeerd beledigingen te hebben gericht. Ten laste van Saerens is dit niet bewezen. Saerens wordt vrijgesproken; Poelemans en Fasoel moeten elk 10 fr. betalen. Voor beide wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelden geen nieuw misdrijf begaan binnen de 8 maand.

85. 25/4/1900

- Maria Theresia De Wit (x +Jan Jacob Van Dijck), 69 jaar, *Ruisbroek 30/9/1830, herbergierster, wonende te Terhagen (wijk A 226);
- Petrus Jacob Jacobs, 40 jaar, *Boom 6/10/1859, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk A 146);

zijn ervan beticht te Terhagen op 18/3/1900:

de eerste haar herberg na sluitingsuur te hebben opengehouden; de tweede er dan te hebben verbleven.

Elk moet 3 fr. betalen. Voor Jacobs wordt geen strafuitvoering geëist indien hij geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

86. 9/5/1900

Gustaaf Annaert, *Buggenhout 21/5/1869, steenbakkersgast, wonende te Terhagen, is ervan beticht te Boom op 18/4/1900 in een staat van openbare dronkenschap bevonden te zijn die gevaar voor zichzelf en voor anderen verwekte. Boete 3 fr.

107. 13/6/1900

Frans Halleman, werkmans, *Boom 20/1/1871, wonende te Terhagen, wordt ervan beticht te Terhagen op 27/4/1900 vrijwillig slagen en verwondingen te hebben toegebracht aan Pieter Claes of tenminste lichte gewelddaden. Boete 10 fr.

112. 13/6/1900

Jozef Laenens, *Lier 30/1/1844, leurder, wonende te Lier, is ervan beticht te Rumst op 5/5/1900:

- A) zijn ingespannen honden niet te hebben voorzien van een muilband;
- B) zijn gespan op de openbare weg te hebben verlaten zonder het met een ketting vast te maken;
- C) mishandelingen jegens zijn honden te hebben begaan.

Het provinciaal reglement op het inspannen van honden is luidens art. 8 nr. 3 van de wet van 1/8/1899 afgeschaft. 10 fr. boete voor de mishandelingen; vrijspraak voor feiten A en B.

115. 27/6/1900

Frans Jozef Ceulemans, *Boom 24/5/1858, steenbakkersgast, wonende te Terhagen, Stuivenberg, wordt ervan beticht te Terhagen op 27/5/1900 plaats te hebben genomen in een rijtuig van de stoomtram en geweigerd te hebben de volle waarde van zijn reiskaartje te betalen aan de bediende. 21 fr. boete.

116. 27/6/1900

Andreas Maria Verrept, *Dampremy 18/8/1874, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (wijk B 112), wordt ervan beticht te Terhagen op 5/6/1900:

A) in een staat van openbare dronkenschap bevonden te zijn, wanorde veroorzakend;

B) beledigingen te hebben gericht aan de veldwachter Aloïs Van Duynslaeger.

10 fr. voor feit A, 15 fr. voor B.

121. 27/6/1900

Maria Genijn (x Camiel Henri Van Bulck), *Rumst 2/7/1875, arbeidster, wonende te Terhagen (wijk B 131), is ervan beticht te Terhagen op 5/6/1900 beledigingen te hebben gericht aan Paulina Van den Heuvel. 10 fr. boete.

125. 27/6/1900

Elisabeth Anna De Vos, *Walem 27/9/1882, wonende te Rumst, Lazernij, werkvrouw, is ervan beticht te Rumst op 14/5/1900:

A) vrijwillig een slag aan Regina Anthonis toegebracht te hebben;

B) beledigingen te hebben gericht aan dezelfde en aan Maria De Boeck.

15 fr. boete voor A, 10 fr. voor B.

Geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

127. 11/7/1900

1. Jan Frans Rottiers, *Rumst 18/4/1869, barbier en herbergier, wonende te Terhagen;

2. Frans Lodewijk Vercamme, *Boom, 17/2/1875, steenbakkersgast, wonende te Terhagen;

worden ervan beticht te Terhagen op 29/6/1900:

- de eerste: (a) danspartijen gehouden te hebben in een tent zonder toelating van de gemeentelijke overheid en (b) in een staat geweest te zijn van openbare dronkenschap die wanorde veroorzaakt;

- de tweede: de orgel gedraaid te hebben in een herberg zonder bijzondere vergunning van de politie.

Rottiers moet 15 fr. boete betalen voor (a), 1 fr. voor (b); Vercamme moet 5 fr. betalen maar voor hem wordt geen strafuitvoering geëist indien hij geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

134. 11/7/1900

- Jan Prosper Van Camp, *Edegem 14/4/1862, gelaagwerker, wonende te Boom, Kerkhofstraat 85;

- Jozef Kennes, *Boom, 11/12/1870, wonende te Boom, Schomme 33;

zijn ervan beticht te Rumst op 6/6/1900 te hebben geweigerd het reiskaartje op de stoomtram te betalen. Elk 21,20 fr. boete. Voor Van Camp wordt geen strafuitvoering geëist indien hij geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

135. 11/7/1900

Jozef Suelens, *Lier 6/9/1880, leurder, wonende te Lier, Karthuizeplein C, wordt ervan beticht te Terhagen op 9/6/1900 zijn ingespannen honden op de openbare weg niet te hebben voorzien van een muilband. Deze wet is afgeschaft en er volgt vrijspraak.

136. 11/7/1900

Louisa Vermeylen (x Frans Hendrickx), *Heist-op-den-Berg 5/10/1861, leurster, wonende te Lier, Karthuizeplein C, is ervan beticht te Terhagen op 9/6/1900 haar ingespannen honden op

de openbare weg niet te hebben voorzien van een muilband. Vrijpraak daar deze wet is afgeschaft.

137. 11/7/1900

Petrus Frans Verschaeren, *Lier 23/4/1864, er wonende, Karhuizeplein C, dagloner, is ervan beticht te Terhagen op 9/6/1900 zijn ingespannen honden op de openbare weg niet te hebben voorzien van een muilband. Vrijpraak daar deze wet is afgeschaft.

138. 11/7/1900

Jan Baptist Laenens, *Lier 24/1/1879, er wonende, Karhuizeplein 20, leurder, is ervan beticht te Terhagen op 9/6/1900 zijn hond niet aan een leiband of niet voorzien van een muilband op de openbare weg te hebben laten lopen. 10 fr. boete.

139. 11/7/1900

Henri Aerts, *Rumst 27/2/1881, steenbakkerswerkman, wonende te Rumst, is ervan beticht te Rumst op 4/6/1900 beledigingen te hebben gericht aan Angelina Abts. 10 fr. boete.

141. 11/7/1900

Petrus Jacobus Guilbaerts, *Boom 1/4/1846, steenbakkerswerkman, wonende te Rumst, Vissersstraat, is ervan beticht te Rumst op 28/5/1900 met kwaad inzicht aan Pieter Antoon Lucas een bepaalde daad aangetijgd te hebben van aard om zijn eer te krenken of hem aan openbare verkrachting bloot te stellen. 10 fr. boete.

149. 25/7/1900

Karel Lodewijk Laureys, *Puurs 1/9/1866, wonende te Terhagen (wijk A 69), dokwerker, is bij verstrek ervan beticht te Rumst op 3/7/1900 in staat van openbare dronkenschap te zijn geweest, gevaar voor zichzelf en anderen verwekkend. 5 fr. boete.

150. 25/7/1900

Edward Thijs, *Boom 7/7/1857, vrachtvoerder, wonende te Boom, Kerkhofstraat 99, is ervan beticht te Terhagen op 7/7/1900 bij het naderen van een stoomtram zijn vrachtwagen bespannen met een paard niet tijds van de tramlijn te hebben verwijderd en zo een botsing te hebben veroorzaakt. 21,20 fr. boete. Voor hem wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

151. 25/7/1900

Anna Elisabeth De Vos, *Walem 25/7/1882, dagloonster, wonende te Rumst, Lazernij, is ervan beticht te Rumst op 16/7/1900 beledigingen te hebben gericht aan Virginia Van Schap. 10 fr. boete.

156. 25/7/1900

Maria Julia Hallemans, *Boom 3/9/1880, arbeidster, wonende te Terhagen, wordt ervan beticht te Terhagen op 5/7/1900:

A) vrijwillig slagen te hebben toegebracht aan Anna Moens of tenminste lichte gewelddaden;

B) beledigingen te hebben gericht aan dezelfde;

15 fr. boete voor A; 10 fr. voor B, maar voor haar wordt geen strafuitvoering geëist indien zij geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

157. 25/7/1900

Jan Baptist Ramael, *Boom 23/2/1864, steenbakkersgast, wonende te Terhagen, is ervan beticht te Terhagen vrijwillig slagen en wonden te hebben toegebracht aan Pelagie Swaens. 10 fr. boete, maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

158. 25/7/1900

1. Maria Sofia Ploegaerts (x Frans Van der Wildt), *Boom 15/4/1872, arbeidster, wonende te Terhagen;

2. August Pauwels, 55 jaar, steenmaker, wonende te Terhagen, op logement bij Petrus Wauters;

zijn ervan beticht te Terhagen: op 23/6/1900:

- de eerste op 23/6/1900 laster of eerroof aan de tweede te hebben gericht of tenminste beledigingen;
- de tweede op 19/6/1900 beledigingen te hebben gericht aan de eerste.

Het feit ten laste van de eerste is niet genoegzaam bewezen.

Pauwels krijgt 10 fr. boete; Ploegaerts wordt vrijgesproken.

162. 11/8/1900

Petrus Jan Cammers, brouwersgast, *Rumst 6/1/1866, wonende te Boom, Vrijheidshoek 94, is ervan beticht te Boom verwaarloosd te hebben zijn stemrecht uit te oefenen. 2 fr. boete.

207 - 238. 11/8/1900

Onderstaanden worden ervan beticht te Rumst verwaarloosd te hebben hun stemrecht uit te oefenen:

- op 27/5/1900 voor de wetgevende verkiezingen (W), of
- op 3/6/1900 voor de provinciale verkiezingen (P), of voor beide (WP).

De meesten zijn niet verschenen en werden veroordeeld bij verstek. Degenen die verschenen zijn worden aangeduid met een V onder hun volgnummer.

nr.	naam	beroep	*plaats en dat.; woonplaats	aard (W/P)	sanctie
207	Emmanuel De Decker	schipper	*Rumst 7/10/1855; Rumst, aan boord	W	2 fr.
208	Corneel Florent De Koninck	schipper	*Rumst 13/4/1849; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
209	Jan Antoon De Laet	schipper	*Rumst 30/4/1851; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
210	Corneel Edward Denies		*Walem 27/9/1874; Rumst, Eeckhoven 61, thans te Walem	W	2 fr.
211	Jan Baptist Eysenbrandts	schipper	*Rumst 25/2/1865; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
212	Karel Alfons Gasten	schipper	*Antwerpen 18/12/1866; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
213	Petrus Jan Gasten	schipper	*Rumst 10/4/1870; Rumst, aan boord	W	2 fr.
214 V	Jan Baptist Lambrechts	dagloner	*Deurne 10/9/1866; Rumst, Visserstraat 84	W	vermaning
215	Guilielmus Nauwelaerts	schipper	*Boom 15/7/1854; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
216	Karel Lodewijk Peelman	schipper	*Sint-Amands 20/9/1857; Rumst, Molenstraat	P	2 fr.
217 V	Jan Frans Ronge	steenbak- kersgast	*Reet 15/3/1841; Rumst	P	vermaning
218	Petrus Frans Van Aerschot	steenbak- kersgast	*Rumst 4/9/1872; Rumst, "Haardorststraat" 347	W	2 fr.
219	Jan Van Buggenhout	steenbak- kersgast	*Boom 23/12/1864; Rumst, Hollebeek 80	P	2 fr.
220	Frans Van Damme	schipper	*Rumst 28/1/1862; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
221 V	Karel Van den Heuvel	steenbak- kersgast	*Geel 11/3/1850; Duffel	P	2 fr.
222 V	Alois Isidoor Van der Plancken	steenbak- kersgast	*Rumst 19/5/1860; Rumst, Hollebeek 89	WP	vermaning

223	Jan Baptist Van Loock	schipper	*Rumst 15/4/1861; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
224	Leopold Eugeen Van Loock	schipper	*Rumst 8/6/1865; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
225	Petrus Edward Van Loock	schipper	*Rumst 4/1/1856; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
226	Frans Van Outri	schipper	*Rumst 29/10/1853; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
227	Petrus Frans Verbergh	schipper	*Rumst 18/5/1855; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
228	Petrus Jos Verbergh	schipper	*Rumst 4/7/1854; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
229	Petrus Jan Verbergh	schipper	*Rumst 23/7/1846; Rumst, aan boord	P	2 fr.
230	Victor Verbergh	schipper	*Rumst 20/7/1850; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.
231	Egied Vucht	schipper	*Rumst 8/4/1852; Rumst, Veerstraat 178	WP	2 x 2 fr.
232	Petrus Jan Wijckmans	schipper	*Rumst 20/10/1862; Rumst, aan boord	WP	2 x 2 fr.

Onderstaanden worden ervan beticht te Terhagen verwaarloosd te hebben hun stemrecht uit te oefenen.

234 V	Jan Jos De Bondt	steenbakkersgast	*Rumst 21/3/1858; Terhagen (A 74)	P	vermaning
235	Jozef De Jonghe	steenbakkersgast	*Ruisbroek, 24/1/1859; Terhagen (B 112)	P	2 fr.
236	Frans Mampaey	steenbakkersgast	*Boom 7/4/1856; Terhagen (A 251)	P	2 fr.
237 V	Louis Jan Van Linden	steenbakkersgast	*Rumst 14/2/1869; Terhagen (A 76)	P	vermaning
238 V	Egied Van Reeth	steenbakkersgast	*Rumst 2/2/1861; Terhagen (A 99)	P	vermaning

244. 22/8/1900

Jozef Amedé Van Evercoren, matroos, *Sint-Amands 15/2/1872, wonende te Willebroek, Kraag, is ervan beticht te Rumst in de loop van juli 1900 met kwaad inzicht aan Jozef Hermans een bepaalde daad aangetijgd te hebben die van aard is om zijn eer te krenken of hem aan openbare verkrachting bloot te stellen of tenminste beledigingen te hebben gericht. Meester Sans, advocaat te Borgerhout, stelt zich als burgerlijke partij en vraagt een schadevergoeding van 100 fr. 15 fr. boete zonder schadevergoeding. Er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

257. 22/8/1900

1. Joanna Catharina Van de Vorst, *Rumst 21/5/1872, arbeidster, wonende te Terhagen (A 74/14);
2. Maria Sofia Van Camp (x J.F. De Mayer), *Boom 3/1/1854, arbeidster, wonende te Terhagen (A 74/10);
3. August De Maeyer, *Boom, 14/6/1879, steenbakkersgast, wonende te Terhagen (A 74/10); zijn ervan beticht te Terhagen op 26/7/1900;
 - a) de 2 eersten wederzijdse beledigingen te hebben gericht en wederzijdse gewelddaden te hebben gepleegd;
 - b) de 1ste en de 3de andermans roerend goed te hebben beschadigd of vernield (van de 3de is dit feit niet bewezen);
 - c) de 2de daarenboven op een persoon een voorwerp te hebben geworpen dat van aard was om hem ongemak te veroorzaken of te bevuilen (niet bewezen).

Van Camp krijgt 15 fr. boete; De Maeyer krijgt 10 fr. boete. Van Camp en De Maeyer worden vrijgesproken voor de overige feiten; Van de Vorst wordt volledig vrijgesproken. Er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelden geen nieuw misdrijf begaan binnen de 8 maand.

266. 21/8/1900

- Petrus Frans Bruyndonckx, *Rumst 30/9/1870, steenbakkersgast, wonende te Terhagen;
- Jan Baptist Hertmans, *Boom 27/6/1849, landbouwer, wonende te Terhagen;
- Maria Theresia De Wit (x +Jacobus Van Dijck), *Ruisbroek 30/9/1830, herbergierster, wonende te Terhagen;

zijn ervan beticht op 27/6/1900;

- a) de 2 eersten wederzijds en vrijwillig slagen en verwondingen te hebben toegebracht;
 - b) de 3de dronkenmakende dranken te hebben gegeven aan klaarblijkelijk dronken personen.
- Het feit ten laste van de 3de is niet genoegzaam bewezen. De 1ste en de 2de krijgen een boete van 10 fr. De Wit wordt vrijgesproken.

289. 26/9/1900

Barbara Catharina Ruysvelt (x Jan Karel Struyf), *Steenhuffel 8/1/1863, wonende te Terhagen, arbeidster, is ervan beticht te Terhagen op 28/8/1900 en voorgaande dagen beledigingen te hebben gericht aan Paulina Beeckmans. 10 fr. boete.

296. 10/10/1900

Cornelius Van Buggenhout, werkmán, wonende te Duffel, Notmeer, is ervan beticht te Rumst op 12/8/1900 iemands roerende eigendom vrijwillig te hebben beschadigd of vernield. Niet genoegzaam bewezen. Vrijspraak.

297. 10/10/1900

Angelina Maria Moons (x Bernardus Vlaminck), *Rumst 16/11/1855, steenbakkersgast, wonende te Terhagen-dorp, is ervan beticht te Terhagen op 18/9/1900 beledigingen te hebben gericht aan Jozef De Meyer. Verzachtende omstandigheid: vorig goed gedrag. Boete: 5 fr.

303. 10/10/1900

Anna Maria Corten, *Boom 17/11/1858, herbergierster, wonende te Terhagen, Steenweg 26, is ervan beticht Terhagen in 8/1900 beledigingen te hebben gericht aan Sophia Van den Heuvel. 10 fr. boete.

319. 31/10/1900

- Jozef Louis Dirckx, *Rumst 8/2/1857, steenbakkersgast, wonende te Terhagen;
 - Pieter Jan C. De Roost, 27/1/1868, steenbakkersgast, wonende te Terhagen;
- zijn ervan beticht te Terhagen op 2/9/1900 en op 4/9/1900 een stedelijke afsluiting te hebben vernield, toebehorend aan Pelagie Swans. Elk krijgt 3 fr. boete, maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelden geen nieuw misdrijf begaan binnen de 8 maand.

322. 31/10/1900

Cornelius Henri Marnef, *Ruisbroek 29/4/1873, wonende te Terhagen, is ervan beticht te Rumst op 23/8/1900 vrijwillig aan Pieter Jozef ... slagen en wonden te hebben toegebracht. 20 fr. boete, maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

323. 31/10/1900

Pieter Jan Janssens, steenbakkersgast, *Rumst 26/11/1868, wonende te Terhagen, is ervan beticht te Terhagen op 31/8/1900 vrijwillig aan Lodewijk Coenaers slagen en verwondingen te hebben toegebracht of tenminste lichte gewelddaden op hem te hebben gepleegd. De slagen zijn niet genoegzaam bewezen; de lichte gewelddaden wel. 10 fr. boete, maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

324. 31/10/1900

- Constantinus Van Onckelen, schoenmaker, *Boom 8/12/1879, wonende te Rumst;
- Adelaïde Waegemans, leurster, *Rumst 18/2/1883, er wonende;
zijn ervan beticht te Rumst op 15 en 16/7/1900 openbaarlijk de zeden te hebben geschonden door daden die de eerbaarheid kwetsen. Beiden zijn niet verschenen. Elk 25 fr. boete bij verstek.

325. 14/11/1900

Jan Louis Van Robbroeck, *Rumst 11/3/1875, steenbakkersgast, wonende te Terhagen, wordt ervan beticht zich te Terhagen op 28/10/1900 in een staat van openbare dronkenschap bevonden te hebben die een gevaar voor zichzelf en anderen verwekte. Niet verschenen. 10 fr. boete bij verstek.

328. 14/11/1900

Jan August Piessens, *Tisselt 28/4/1858, fabriekswerker, wonende te Terhagen, is ervan beticht te Terhagen op 31/10/1900 beledigingen te hebben gericht aan Joanna Van den Bergh. 10 fr. boete maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

329. 14/11/1900

- Jan Baptist Coveliers, *Rumst 24/7/1874;
- Alfons Beeckmans, *Terhagen 12/4/1876;
- Louis Van den Bossche, *Terhagen 7/9/1881;
allen steenbakkersgasten, wonende te Terhagen, zijn ervan beticht Boom op 22/10/1900:
a) iemand anders' roerende eigendom vrijwillig te hebben beschadigd of vernield;
b) lichte gewelddaden te hebben gepleegd aan Edward Lissens.
De feiten ten laste van de 1ste zijn niet genoegzaam bewezen, alsook het feit van vernieling ten laste van de 2de. Beeckmans en Van den Bossche krijgen elk 15 fr. boete; Van den Bossche moet daarenboven nog 10 fr. boete betalen voor vernieling.

331. 14/11/1900

- Felix Van Loo, machinist, *Itegem 4/6/1867, wonende te Rumst;
- Frans Bastiaens, *Westerlo 13/2/1876, er wonende;
worden ervan beticht te Rumst op 24/8/1900 vrijwillig slagen te hebben toegebracht aan Henri Marnef. Het feit ten laste van de 1ste is niet bewezen. Als verzachtende omstandigheid geldt: de geringe ernstigheid van het feit. Bastiaens krijgt 5 fr. boete; Van Loo wordt vrijgesproken.

332. 28/11/1900

- Ida Desideria Saerens, herbergierster, *Heindonk 28/2/1852, wonende te Rumst (#);
- Jan Frans De Vos, dagloner, *Walem 5/12/1843, wonende te Rumst;
- Jan Frans Baetens, dagloner, *Walem 30/10/1858, wonende te Rumst;
- Antoon Geens, dienstknecht, *Sint-Katelijne-Waver 2/10/1877, wonende te Rumst (#);
- Louis Van der Auwera, dienstknecht, *Duffel 11/9/1885, wonende te Rumst (#);
- Guilielmus Reussens, arbeider, *Walem 27/3/1863, wonende te Walem;
- Jaak Louis Ressler, arbeider, *Walem 9/2/1871, wonende te Walem;
- Petrus Alfons Leyers, arbeider, *Herentals 22/9/1870, wonende te Walem;
- Karel Ressler, meester-gast, *Walem 26/10/1865, wonende te Walem (#);
- August Gois, arbeider, *Herenthout 11/8/1865, wonende te Sint-Katelijne-Waver;
zijn ervan beticht te Rumst in de nacht van 11 op 12/11/1900:
- de 1ste na het sluitingsuur haar herberg te hebben opengehouden en er personen te hebben laten verblijven;
- de anderen na het sluitingsuur in haar herberg te hebben verbleven.
De Vos is niet verschenen. Het feit van Baetens is niet genoegzaam bewezen. Elk moet 5 fr. boete betalen; Baetens wordt vrijgesproken.
Voor de personen met een (#) wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelden geen nieuw misdrijf begaan binnen de 8 maand.

336. 28/11/1900

Anna Maria Corten (x Jan August Piessens), *Boom 17/11/1858, wonende te Terhagen, herbergierster, is ervan beticht te Terhagen op 30/10/1900 beledigingen te hebben gericht aan Frans Koeck. Niet bewezen. Vrijspraak.

337. 28/11/1900

Jan Baptist De Jongh, *Lier 4/2/1883, er wonende, Karthuizerstraat, leurder, is ervan beticht te Rumst op 4/11/1900 mishandelingen te hebben gepleegd op zijn ingespannen honden. 10 fr. boete.

341. 1/12/1900

Petrus Jacobs, *Mechelen 3/3/1850, hovenier, zonder vaste woonst en middelen van bestaan, is ervan beticht te Rumst op 1/12/1900 in een staat van landloperij bevonden te zijn. Hij wordt ter beschikking gesteld om gedurende 2 jaar opgesloten te worden in een bedelaarsgesticht.

343. 12/12/1900

Cornelis Alfons De Roovere, *Terhagen 17/1/1883, steenbakkersgast, wonende te Terhagen, is ervan beticht te Boom op 5/11/1900 beledigingen te hebben gericht aan Anna en Carolus Defen. Niet bewezen. Vrijspraak.

351. 12/12/1900

Joanna Maria Genijn (x Jan Frans Raes), *Boom 26/3/1860, wonende te Terhagen, herbergierster, wordt ervan beticht te Terhagen op 6 en 7/11/1900 beledigingen te hebben gericht aan Jan Frans De Fré. Verzachtende omstandigheden: geringheid van de beledigingen en vorig goed gedrag. Boete 5 fr., maar er wordt geen strafuitvoering geëist indien de veroordeelde geen nieuw misdrijf begaat binnen de 8 maand.

Korte historiek van het kanton Boom waartoe het vredegerecht behoort

Zoals vermeld hebben bovengenoemde vonnissen betrekking op personen uit Rumst of Terhagen of op gebeurtenissen die zich aldaar afspeelden. Waarom moeten we deze vonnissen gaan zoeken in het archief van het vredegerecht van Boom?

Dat komt in de eerste plaats omdat Rumst en Terhagen in 1900 behoorden tot het gerechtelijk kanton Boom. Elk kanton heeft een vredegerecht³. In de Franse tijd was het kanton Boom één van de 23 kantons van het departement van de Twee Nethen, maar gauw werd het weer afgeschaft en overgeheveld naar het kanton Kontich⁴.

Op 24 juni 1873 werd het kanton Boom opnieuw opgericht. Het vredegerecht stond in voor de gemeenten Boom, Niel, Reet, Rumst en Schelle. Terhagen zou zich in 1875 afsplitsen van Rumst⁵ en een afzonderlijke gemeente worden en ook onder het vredegerecht van Boom vallen.

Op 30 december 1883 werden Rumst en Reet weer naar het kanton Kontich overgeheveld; in ruil kreeg Boom dan de gemeente Hemiksem. Nog geen 2 jaar later, op 25 augustus 1885, kwam Rumst opnieuw naar het kanton Boom⁶.

³ Velle, K. (1999). De rechterlijke macht. In: Van den Eeckhout, P. & Vanthemsche, G. (red.). *Bronnen voor de studie van het hedendaagse België, 19de - 20ste eeuw*, p. 483.

⁴ Vinck, A. (1999). *Boom van de oudheid tot het jaar 2000*, p. 135.

⁵ Neyens, J. (1958). *Rumst, van Romeinse nederzetting tot nijverheidsgemeente*.

⁶ RABW, toegang R 407.

Tot daar de wat ingewikkelde historiek van het kanton Boom, waartoe Rumst, heden als fusiegemeente met Terhagen en Reet, nog steeds behoort.

Deze historiek kan van nut zijn wanneer men soortgelijke vonnissen wil zoeken betreffende één van bovenstaande gemeenten. Wie b.v. vonnissen betreffende inwoners van Rumst wil raadplegen uit het jaar 1840 zal in de archieven van het vredegerecht van Kontich moeten kijken.

Nu over naar het vredegerecht zelf.

Korte historiek van het vredegerecht

Het vredegerecht heeft sinds zijn oprichting in jaren 1790 heel wat veranderingen ondergaan. De functie van vrederechter werd in Frankrijk ten tijde van de regering van Lodewijk XVI in 1790 ingesteld. De bedoeling was om weinig belangrijke geschillen, voornamelijk die waarbij de beslissing meer een feitenkwestie dan een rechtskwestie was, summier, zonder kosten en zonder optreden van pleitbezorgers te beslechten. Vrederechters werden de navolgers van de "vredmaeckers" of "peysmaeckers" die in grote delen van West-Europa reeds sinds de middeleeuwen bestonden. De instelling van vrederechter werd bij ons in 1795, onder het Franse regime, ingevoerd⁷. Naast o.a. oordelen over kleine geschillen en vooral verzoening tussen partijen bewerkstelligen, waren ze bovendien bevoegd in strafzaken. In die laatste hoedanigheid waren zij politierechters⁸. Deze functie oefenden ze uit in de politierechtbank.

De politierechtbank van Boom

De politierechtbank neemt in de hiërarchie van de strafrechtbanken dezelfde plaats in als de vredegerechten bij de rechtscolleges zetelend in burgerlijke zaken. De rechtbank is samengesteld uit de politierechter die de inbreuken vonnist, de griffier die belast is met het opmaken van de akten van rechtspleging en de ambtenaar van het openbaar ministerie die de toepassing van de wet vordert en de inbreuken vervolgt in strafrechtelijk opzicht⁹. Te Boom was in 1900 August Meert als vrederechter van het kanton actief. Voor de politierechtbank fungeerde hij als politierechter. Bij diens afwezigheid nam Lodewijk Verbeeck als bijgevoegd vrederechter de taak op zich. August Frans Dedroog was griffier tot mei 1900, wanneer Frans De Ridder de taak overnam. Politiecommissaris Leopold Rutsaert was tegenwoordig als ambtenaar van het openbaar ministerie¹⁰. Anno 1900 hadden de zittingen plaats in het vredegerecht in de Antwerpsestraat¹¹ (zie figuur 1).

⁷ Velle, K. (1995). *Het vredegerecht en de politierechtbank 1795-1995: organisatie, bevoegdheden en archiefvorming*, p. 74

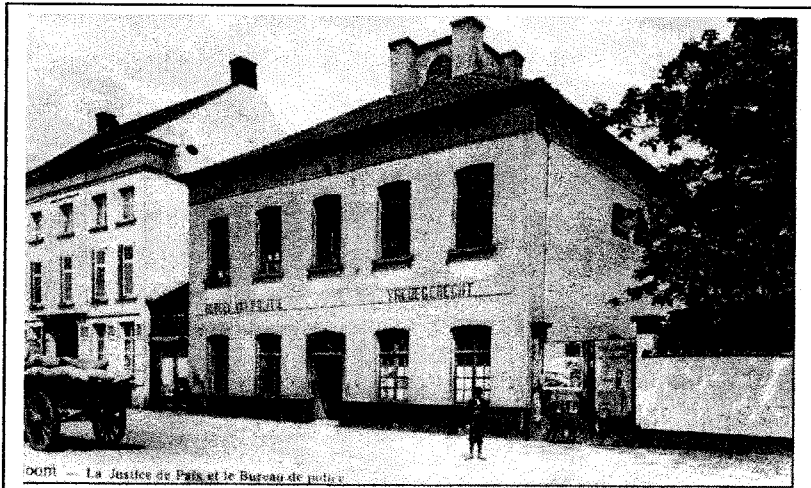
⁸ Velle, K. (1995), p. 94.

⁹ Velle, K. (1995), p. 231.

¹⁰ RABW, VG Boom 2001, volume 19, vonnissen van 1900.

¹¹ Vinck, A. (1999), p. 137.

De politierechtbank van Boom bleef als dusdanig bestaan tot in 1970. Toen moest de vrederechter van Boom, samen met nog 123 van zijn collega's in ons land, zijn strafrechtelijke bevoegdheid afstaan. Want zoals bepaald in een wet van 3 jaar eerder werden er toen over het

boom - La Justice de Paix et le Bureau de justice.
Figuur 1. In dit gebouw in de Antwerpsestraat zetelde het vredegerecht en de politierechtbank van Boom tot 1902. Bron: Vinck, A. (1999). *Boom van de oudheid tot het jaar 2000*, p. 137.

hele land 20 politierechtbanken opgericht¹², waarmee deze instelling ten volle werd erkend en zelfstandig opereerde. Bij deze werd de politierechtbank van Antwerpen bevoegd voor het hele gerechtelijke arrondissement Antwerpen¹³.

Wat is bewaard?

Waar het vredegerecht in 1970 zijn strafrechtelijke bevoegdheid verloren had, zoals te Boom, moest de griffier de archieven van de opgeheven politierechtbanken overdragen aan de politierechtbank die vanaf dan over het kanton bevoegd werd. Dit verklaart alvast de einddatum van de collectie die heden te vinden is het RABW.

Waarom de begindatum van de collectie 1882 is, is niet meteen duidelijk. Zoals we zagen werd het kanton Boom geherinstalleerd in 1873 en niet in 1882 zoals de begindatum laat vermoeden. Hadden de zittingen tussen 1873 en 1882 nog plaats te Kontich? Of zijn de vonnissen uit de periode verloren gegaan? Of bevinden ze zich in een archiefbestand dat nog niet op het Rijksarchief gedeponereerd is? Verder onderzoek kan klaarheid brengen.

Analyse van de akten

Na deze verkenning van het landschap waarin zich het vredegerecht en de politierechtbank situeren, richten we ons opnieuw op de akten zelf.

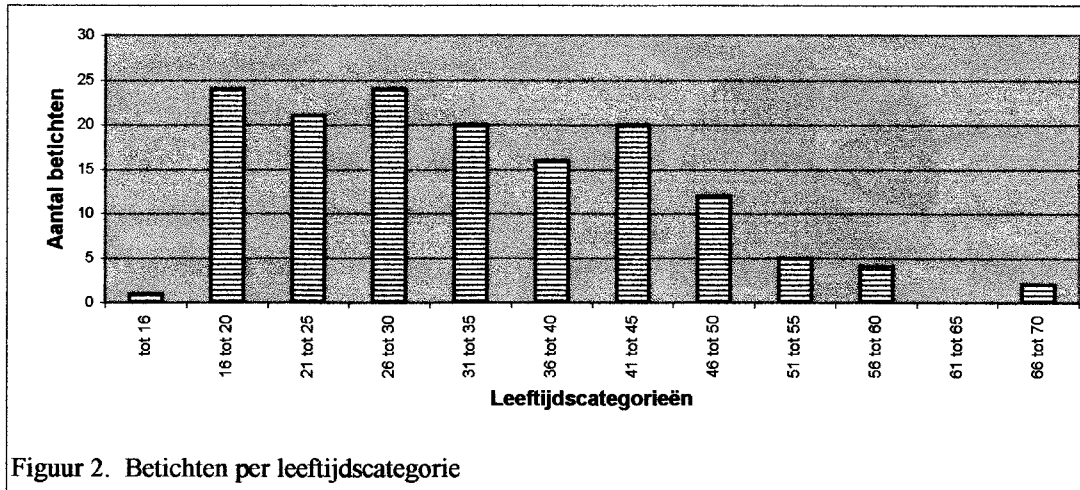
Aantal betichten per vonnis. Zoals vermeld zijn er 353 vonnissen opgetekend in 1900. Sommige zaken hadden betrekking op meerdere betichten; te Boom waren er dat in totaal 508 in 1900. Dat komt overeen met 1,4391 betichten per vonnis. Voor Rumst en Terhagen alleen waren er 97 zaken en 150 betichten; dat geeft 1,5464 betichten per vonnis. Nationaal bedraagt in de periode 1892-1900 het aantal vonnissen 116505 en het aantal betichten 145524, wat

¹² Velle, K. (1995), p. 275.

¹³ Velle, K. (1995), bijlage 2.

overeenkomt met 1,2491 betichten per vonnis¹⁴. Vergeleken met het nationaal gemiddelde vinden we in de politierechtbank te Boom en in de zaken betreffende Rumst en Terhagen een relatief hoog aantal betichten per zaak.

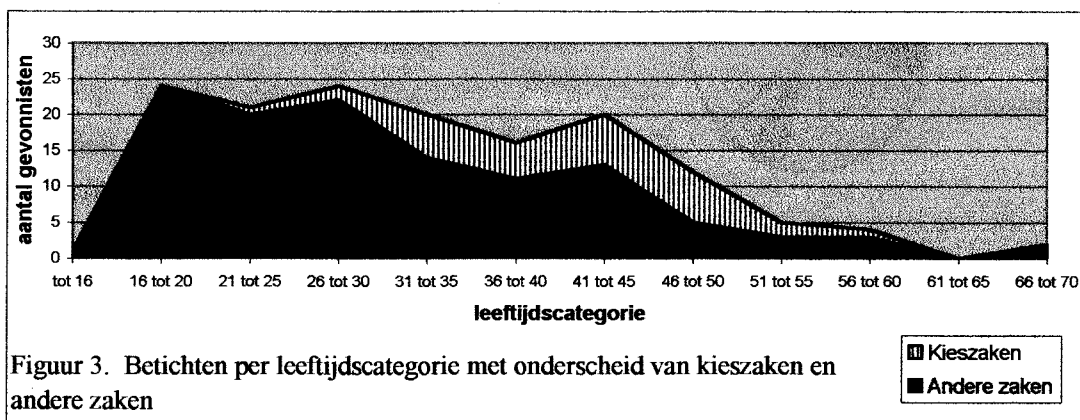
Leeftijd van de betichten. Nemen we nu de leeftijd van de betichten onder de loep. De oudste was 69 jaar; de jongste was nauwelijks 15. De verdeling van de gevonnisten per leeftijdscategorie ziet er als volgt uit (zie figuur 2).

Figuur 2. Betichten per leeftijdscategorie

De gemiddelde leeftijd van de betichten bedroeg 33,2215 jaar of bijna 33 jaar en 3 maanden. Opmerkelijk is dat men geen rekening hield met eventuele minderjarigheid. Misdrijven van minderjarigen werden pas apart behandeld vanaf 1912 toen het ambt van kinderrechtter werd ingesteld¹⁵. Verder mag gesteld worden dat de leeftijdscategorieën tussen 16 en 45 jaar het sterkst vertegenwoordigd waren. Opmerkelijk is wel dat onze oudste veroordeelde, de 69-jarige herbergierster Maria Theresia De Wit, dat jaar 2 keer van de partij was.

Indien we de kieszaken aanduiden met een ander motief, zien we dat die misdrijven gelijkmatiger verdeeld zijn over de leeftijdsklassen (zie figuur 3).

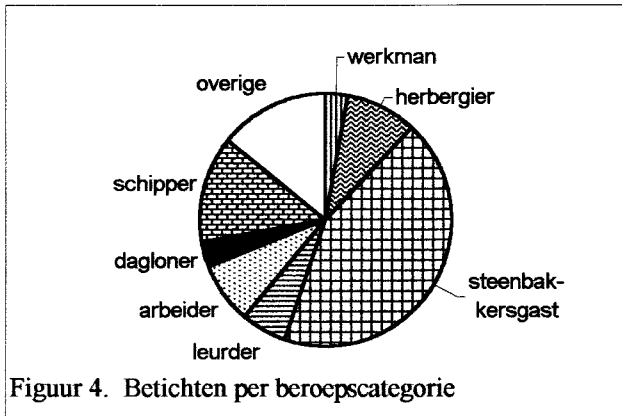
Figuur 3. Betichten per leeftijdscategorie met onderscheid van kieszaken en andere zaken

Geslacht van de betichten. Bij het lezen van de samenvattingen zal het u zijn opgevallen dat het overgrote deel van de beschuldigen mannen zijn. Slechts 19 van de 150 betichten waren vrouwen, wat overeenkomt met 12,66 %, of iets meer dan 1 op 8. Het is evenwel zo dat er in

¹⁴ Velle, K. (1995), p. 249.

1900 gestemd moest worden en dat vrouwen nog niet mochten stemmen. Dus konden vrouwen ook niet veroordeeld worden voor het niet uitoefenen van hun stemrecht. Als we de 32 kiesdelicten buiten beschouwing laten, zien we dat 19 van de 118 betichten van het vrouwelijk geslacht waren of 16,10 %; dit is nog altijd iets minder dan 1 op 6.

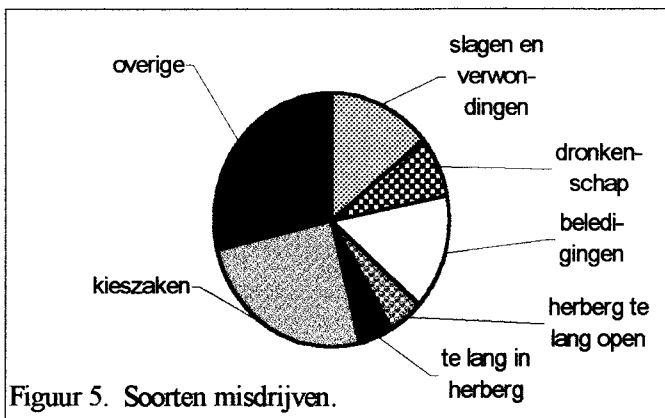
Beroepen van de betichten. Als we de betichten indelen per beroepscategorie bekomen we

het volgende diagram (zie figuur 4).

Het valt op dat liefst 40 % van de gevonnenen steenbakkersgasten of steenbakkerswerkmannen waren. Daarna volgen met 12,67 % de schippers; de herbergiers met bijna 9 %, gevolgd door arbeiders (7,33 %), leurdere (5,33 %) en dagloners (3,33 %). De schippers zijn bijna allemaal

gevonnen omdat ze niet zijn gaan stemmen. Hun oververtegenwoordiging in deze categorie misdrijven roept tenminste een aantal vragen op. Werden ze behoorlijk uitgenodigd? Verzuimden ze hun stemrecht doordat ze massaal aan het werk waren? Of was er gewoon sprake van collectieve nalatigheid? Er valt niet naast de grote delegatie steenbakkerswerkmannen te kijken. Hun aandeel in de strafzaken weerspiegelt natuurlijk hun grote aanwezigheid in de bevolking van Rumst en Terhagen in die tijd. Zij bleven massaal te lang in de herbergen zitten en waren verder betrokken bij zowat alle andere misdrijven.

Soorten misdrijven. Dit brengt ons bij de soorten misdrijven die werden gevonnen (zie figuur 5).

Het verzuimen van het stemrecht prijkt bovenaan met 32 van de 128 beschuldigingen of net 25 %. Omdat er 2 maal moest gestemd worden in 1900, is dit aandeel zo groot. Beschouwen we de misdrij-

ven die gepleegd werden zonder rekening te houden met de kiesdelicten, dan komen we uit op 98 beschuldigingen. Bovenaan zien we de beledigingen met 19,39 %, gevolgd door het toebrengen van slagen en verwondingen (18,37 %), openbare dronkenschap (10,20 %), en gelijk op de 5de plaats zowel het te lang openhouden van een herberg als er te lang blijven (elk met 6,12 %). In de marge dient vermeld te worden dat de wet stipuleerde dat "herberghuizen alwaar men drank verkoopt en andere openbare plaatsen zullen van 1/10 tot 31/3 alle dagen

¹⁵ Velle, K. (1995), p. 258, en Velle, K. (1999), p. 486.

gesloten worden van 9 u. 's avonds tot 4 u. 's morgens, hetzij de aftochtsklok geluid heeft of niet". De tijden zijn veranderd!

Strafmaten. De meest toegepaste strafmaat was het geven van boetes. Verder kwam ter beschikkingstelling om in een "gesticht" te worden opgesloten voor. Op het vonnisblad werd melding gemaakt van een vervangende gevangenisstraf, variërend in aantal dagen, voor wie de boete niet betaalde. Tenslotte werden ook de proceskosten in rekening gebracht; deze zijn niet opgenomen in de samenvattingen die ik maakte.

Wie zelf op onderzoek uitgaat in de archieven van het vrederecht en deze vonnissen verder exploreert zal nog meer kleurrijke ervaringen uit het verleden van onze voorouders ontdekken. Zelf heb ik door deze studie wat meer zicht gekregen op het dagelijks leven op het scharnier van de 19de en 20ste eeuw. Bij het raadplegen van notarisakten leert men vooral de gegoede klasse kennen; deze vonnissen daarentegen geven een zicht op de meer volkse kant van de maatschappij. Of, zoals mijn collega-werkend lid Leo Vermeulen stelt: "zoiets, da's 't zout op de patatten".

Dank gaat uit naar Walter De Wit, werkend lid en jurist, die zo bereidwillig was deze tekst aan een laatste kritische proeflezing te onderwerpen.

Referenties van de geraadpleegde uitgegeven werken.

- Neyens, J. (1958). *Rumst, van Romeinse nederzetting tot nijverheidsgemeente*. Lier: Van In.
- Velle, K. (1995). *Het vrederecht en de politierechtbank 1795-1995: organisatie, bevoegdheden en archiefvorming*. Brussel: ARA.
- Velle, K. (1999). *De rechterlijke macht*. In: Van den Eeckhout, P. & Vanthemsche, G. (red.). *Bronnen voor de studie van het hedendaagse België, 19de - 20ste eeuw*. Brussel: VUB-press.
- Vinck, A. (1999). *Boom van in de oudheid tot het jaar 2000*. Boom: VZW Weck.

Tom De Loenen